

IX. ÉVFOLYAM.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

1915. 38. szám.

Budapest, szeptember 19

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkesztő és kiadja
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre — — 12 korona

Félévre — — — 6 korona

Negyedévre — — 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

A magzathajtás.

Irtó: Székely Vladimír, budapesti rendőrkapitány.

(A mindenségünk elleni bűn. — A léhaság bülelete. — Kik vesztettek el a háborút? — Világáború és bűnügyi statisztika. — A budapesti bűnkrónika. — A titkos bűn. — Küzdelem ellene. — Mire ügyeljünk? — A jövő képe.)

A győzelmeik országutjait járják fent katonáink. A diadal napja süti rájuk. De ahogy előre, mindig csak előre mennek... annak ára is van: fiatal életek, melyeket hirtelen ejt meg a vérbefuló halál. A nemzet virágja, a legények eleje néz farkasszemet az ottlenel s délezeg soraink némelykor megrikkulnak...

A győzelem hurrá-zavába beleszól a fájdalom is. Frissen hantolt sírok vezetnek a diadal, a végső diadal felé. És ezek a sírok, egy nemzet hőselektiségének, vitézségének szomorú és lelkes tanúi, nemcsak egy életet temetnek el, hanem hangtalanságukkal elravatalozzák a meg nem születetteket is...

Mert ha majd a világdúlásnak vége lesz, melyet fékevesztett indulatok, a hódítás kapzsi mohósága hozott ráuk, államintézők, törvényhozás, társadalmi agitáció nyíltan, leplezetlenül fog beszélni, tercelni a szaporodás szent szükségességéről, mit előmozdítani hazafiás, sőt megjutalmazandó kötelesség lesz. Nagy hézag áll be a férjisorban, melyet ki kell tölteni.

Kétszeresen időszerű tehát ma a magzathajtás témája. Úgy is, mint bűnügy, úgy is, mint soha jobban nem kárhözvethető kórság. A kor bűne ez már. És minden idők bűne. Az ember minden időben pusztította az élet csiréit és különféle praktikákkal korrigálta a terroreszet nemző és fogamzó munkáját. Anyira azonban talán sohasem kontárkodott bele, mint manapság. A gyermek többé nem az Isten áldása. Rengeteg sok ellensége van az ártatlan cseppségeknek. Hadat izent nekik az élet nehéz küzdelme: a kis fizetés, a gazdasági pangás, a drágaság. Reális okok, de amellett bőven szerepel valami sajátos immoralitás is, mely vagy csak közönségesen kerül a következményekkel s ezzel bizony terhes kötelességekkel járó szorultkezést, vagy a filozófia aranyszárnnyaira bocsátkozva, a gyermeket valósággal — kiokoskodja a világból.

Pedig a bántatótörvény kerlelhetetlen szigorral sújtja

a magzatüzést. Mégis ennek a ritokban fogaó bűnnek ma már egész hadserege, teméntelen titkos sáfárja van. Babák, kuruzslók, néha orvosok is.

És míg a más büntetőparagrafusba való belegázolás-hoz még a megrögzöttek is előbb le kell számolnia a lelkiismerettel, addig az angyalcsinálás mestersége előtt nincs skrupulus. Gyenge lányok, ideges asszonyok, kik egy csepp kiontott vértől megborzadnak és a világot nem tudnának mást bántani, egész természetesnek találják, hogy a bennök szunnyadó életelirát elpusztítsák.

A törvény tiltja. De ez a paragrafus az, mely mintha legkevésbé tudott volna a törvény erejére emelkedni. Az orosz regényirodalomnak néhány évvel ezelőtt anynyira elkaphodott egyik műve, a híres *Szanin* is így okoskodik egyik fejezetben:

„Megölni egy lányt, aki már megértette az élet örömet és a halál félelmét, kegyetlenség; de megsemmíteni egy életelirát, egy érzéketlen vér és bucsomót... Aljas dolog lenne ez? De miért? Erre a kérdésre nem tudunk feleletet adni... Vagy ha felelünk rá, hát ez nem lesz felelet. Bűn? Mi az a bűn? Mikor a szülésnél az anyát a halál fenyegeti s a már élő gyermeket szétvagdálják, fejét aczélesípövel összeroppantják: az nem bűn. Az csak szerencsétlen szükségesség. De megszüntetni egy öntudatlan fiziológiai folyamatot, valamit, ami nem él, valami vegytani reakciót: az bűn! Miért? Senki sem tudja, mindenki helyesli...

A nihil beszél ehől. Az orosz konok tagadása mindennek, ami a tekintely kintzó ölműsúlyával fekszik rá az atyuska szerencsétlen birodalmára, melynek gondolkozó forradalmat izennek mindennek. De mi köze a lelkek anarchista fellobbanásához annak a mi jámbor, jólétben nőtt polgárasszonyunknak?! A mi leendő anyáinknak, kik itt-ott már az egygyermekrendszerrel tartanak. Az orosz író a megvesztegetőn esillogó szavai a magzathajtás mellett, hogyan válik öntudatlanul az ő dadogó védőbeszédükké is? Mert így van. Így gondolkoznak már nálunk is. Házasságon belül és kívül, a felső tízezrek közötti épügy, mint a falusi tanfákon. Egy közismert egyetemi orvostanár, az (mgene-k az „Egyke” megszüntetése érdekében indított harca során így nyilatkozott:

Hegedűt, harmonikát, tárogatót, és a többi hangszereket általánosn

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB HANGSZERGYÁRA

STOWASSER J.

os. és kir. udvari és hadsereg szállító, a Rákóczi-Tárogató feltalálója, Budapest, II. Lánoszbi-utca 5. — Gyára: Öntőház utca 3. — Régi hangszerek javítása, vétele és becsorélés. — Árjegyzék minden hangszereől külön küldetik.

„Megdöbbenéssel veszem észre női betegeinknél azt a nagy százalékot, mely a mesterséges magzatüzésre valló körülményeket igazolja, — de nem jelenthetem fel az eseteket, mert nem vagyok rendőr, se vizsgálóbíró s az orvosi titoktartás is köt.”

De még szomorubbak más országokban az állapotok. És pedig éppen azoknál a nemzeteknél, kik fitogtatva mindig a kultúra legelején járóként állították be magukat, mi pedig engedelmesen térdet hajtottunk előttük. És hogy nemcsak gondolkoztak, hanem erősen cselekedtek is, bizonyította például Franciaországnak már évtizedek óta *apadó* népgyarapodási statisztikája. Majd helyrehozhatatlanul a — világháború is. Jól mondotta egy francia tekintély:

— Ezt a háborút a francia anyák vesztették el!

Ne fejtogessünk és ne magyarazzunk sokat! Egy hevenyében a francia lapokból kikapott rendőri bir meg fogja magyarázni, hogy miért a francia — anyák.

Ezelőtt két évvel írta a *«Le Matin»*: *Angyalcsinálás nagyban*. Elvetemült párt tartóztatott le a rendőrség, kik *nagyban* vállalkoztak arra, hogy a szerelem kényelmetlen következményeit szakavatott kézzel eltávolítsák az utból. A főzinkos Chardormier Leonie szülésznő, aki Lemaire Paul barátjának leleményes közreműködésével nagy vagyont harácsoló össze. A férfi felhajtotta a pácionseket, a szülésznő pedig szakértelmével kivánság szerint segített a hálás s emellett borsosan fizetőkön. Üzemeik kiterjedtségét élénken mutatja, hogy üzleti könyveik tanúsága szerint — mert nemcsak előzékeny, hanem pontos üzletemberek is voltak — *lizenő*-ezer kliens fordult meg náluk műtétkezés végett. Talán még sokáig virágozott volna az angyalcsinálás en gros, hogyha közben baleset nem éri őket. Egy páciens — kis varrólány — belehalt s a halálköl nem akarta titkát a sírba vinni. Beszélt tehát s ma már az angyalcsináló pár a börtönben van.

Milyen általános kórság lehet ott a gyermektől való szabadulás, ahol egy közönséges szülésznő is *lizenő*-ezer páciensre vihette fel a rekordot? És a többiek, akiket nem lepleztek le? Hát ezért vesztették el a háborút a francia anyák.

Amikor az államok igenis a büntető törvénykönyv védelme alá helyezik a születő élet oltalmát, a saját életüket védik meg. Honnan venné Németország a maga kiapadhatatlan embertartalékát, az erősek, a hősök kifogyhatatlan sornát, ha a germán családok bizta életét épügy megfertőzte volna a gyermek üldözése, mint a francziákét? *Egy nemzet, egy állam sorsa bukik vagy áll ezen a léttlen!* Vajjon mit ér az élet kényelmes szeretete, a vagyon gondos összetartása: az elaprózásnak, a szétoztatásnak a két- vagy egygyermekrendszerrel való kikerülése, amikor bele kell veszni mindennek a már-már közelgő nagy általános katasztrófába?!

Megdöbbenő, igaz tanulságokat tartogat a világháború erről. És eljön még az az idő is, amikor a magzatpusztítás titkos bűnét fokozott szigorral, mint az *oszszesség* ellen elkövetett bűncselekményt fogják megtorolni, még kérlelhetetlenebb üldözéssel. Mindenütt egyaránt: diffamáival is sújtva azt, aki így saját fajtája, a — hazája ellen vét.

Ennyi ennek a kérdésnek nagy, messze kitáguló s borderejében különösen ma megnőtt háttéréről. Lássuk most magát a magzathajtást a nyomozó ténykedések és tapasztalatok tükrén át, levonva egyúttal ebből is mindazokat az értékes tanulságokat és megállapításokat, melyek hasznunkra lehetnek.

Titkos bűnnek mondták a magzathajtást. Így jellemzi a budapesti rendőrségnek legutóbbi évi jelentése is. *«Ez a titkos bűn — mondja a jelentés — a diszkrézió leple alatt úgy a családi szentélyben, mint a törvénytelen szerelemnek teherbe jutott női között jobban virágozik, mint valaha és csak szórványos esetek azok, melyek a rendőrség tudomására jutnak.»*

Az 1914. évben a budapesti rendőrség statisztikája 196 esetet jegyzett fel. Egy egymillió városban ez, felületesen csak a számot nézve, nem is sok, sőt egyenesen elenyésző csekélynek tűnik fel. A rendőrség jelentése azonban külön kiemeli, hogy *ennyi került nyilvánosságra és büntető eljárás alá*, a sorok között sejtetve, hogy a *többi* nem került sem nyilvánosságra, sem büntető eljárás alá. A többi, mely biztosan ezerszeresen felülmúlja azt a csepp számot, mely a rendőrség statisztikájában szerénykedik. Mert a magzathajtás bujkáló bűn, mely már természeténél fogva állandó defensívát keres a leleplezés ellen, mihez a büntetési viszonyba lépő *avatott* és *avatlan* közreműködők révén elég könnyen jut is. Ami tehát a hatóságok tudomására jut, az tényleg csak *egy-két eset* e sajátos tömegbűnözésből.

A rendőrség jelentése ezt nyíltan be is vallja: *«A nyilvánosságra jutott esetekre majdnem kizárólag névtelen levelek keltették fel a rendőrség figyelmét. Néha alapnőküliek ezek és céljuk a kiszemelték meg-hurczolása. A legtöbbszor azonban van alapjuk, de rendszerint már elkésve érkeznek, úgy, hogy a bizonyításnak már el van vágva az útja. Fertőzés okozta halálesetek is leplezik le gyakran a dilettáns magzatüzők vagy szülésznők üzemeit. A múlt évben hét ilyen eset kényszerítette ki a rendőrség beavatkozását.»*

Névtelen levelek, ritkán egyes feljelentések és a halál végződött, *avatlan* kezektől eredő műtétek tehát azok, melyek alapján a nyomozó hatóságok eljárnak. A többi megvonul, elbukik a bálósobák függőnyei mögött, szülésznők homályos lakásaiban vagy diszkrét rendelősobákban. A magzathajtó többé-kevésbé biztos talajon mozog, kliense s oly gyakran áldozata, amint igénybe

Ha fáj a feje ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 percz alatt a legmakacsebb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispessten. Orvosok által ajánlva. Három dobozól lny. postai szállítás.

Orosz foglyok az orosz-lengyelországi harcokból.

vette segítségét, büntársává válik, akire a törvény hasonló szigorral csap le. A közös bünnél nagyobb taktoktartó pedig nincs.

Újabban azonban a budapesti rendőrség mindnagyobb ügyet vet a szülésznőkre s rendszeresen foglalkozik azok megfigyelésével. Nem láthat ugyan be a diszkrétan leeresztett függönyök mögé, de mégis szerzett egy megfigyelőpontot, honnan már sok professzionátus magzat-űsőt sikerült leleplezni. Ez a megfigyelőpont: a lapok apróhirdetései. Tuczatszámra vannak a hirdetések között olyanok, melyekben «teljes diszkrétizáció biztosításával» szülésznők felajánlják tanácsaikat és szakértő közreműködésüket lebetegedni szándékozó, illetve teherbe jutott nőknek. A legtöbb ilyen hirdetés burkolt formában leadott ajánlkozás a — magzatelhajtásra. Nagyon sok esetben a gyakori apróhirdetésezők egyszerre csak a rendőrséggel találták magukat szemközt, aki a gyanue, sőt a figyelések adataival már-már bizonyított esetek egész sorát olvasta fejükre.

Ami Budapesten az apróhirdetés, az vidéken a — pletyka. A vidék tiszta falusi levegőjébe is elszállingóznak a modern bűnök, és kikapós leányasszonyok, férjes menyecskék csakúgy, mint strucczollas, szükszoknyás városi partnereik, igyekeznek szabadulni a fölös gyermektől. Az erre irányuló keresletnek meg is terem azután a kínlatja. Sőt akad bába, javasasszony, aki egész vidékeket ellát boszorkánymesterségével. Száll róla a bir, mindenki tud róla, — illik, hogy a hatóság emberei is tudomást vegyenek róla. Egy-egy erélyesebb beavatkozás, és a bűnök légijáról lehullhat a lepel.

Ámbár — mondottuk — nehéz mindig megtörni a bizonyítás fegyverével is a hallgatást ott, ahol azt az egymásnak büntárasá való válás kovácsolja össze...

A nyomozónak tehát mindenekelőtt alaposan ismernie kell a magzatelhajtást illető összes szakkérdéseket. Félíg orvos, félíg rendőr legyen a nyomozó a maga kriminalista utjaiban.

Ami lényeges támpontot s adatot szolgáltathat, az többek között a *bűnjelek* kérdése. A magzatelhajtást szolgáló belső szerveket már egy cikk keretében ismertettük. Nemkülönbén a műtétes eljárás módzatait és sze számaait is. Ép azért most kiválóképp annak a fejtegetésére szoritkozunk, hogy minő *utmutatással* tartozunk magunknak a *házkutatások* során, — lévén azok a nyomozás bizonyítékszerző fáradozásainak igen lényeges fejezete.

Lássuk, minő a terbesség megindulása! A méh rendes körülmények között egy lefelé elhelyezett körtéhez hasonlítható, melynek izomsejtes falai vannak. Rendelése a megtermékenyített pete befogadásában áll. Az első jelenség, mely a megtermékenyítést bizonyítja, — a nő havi vérzésének elmaradása. Nem mindenütt fo-

gadják örömmel, és megindul a küzdelem a terbes állapot megzűntetésére.

Elsőnek jönnek a belső szerek: az erős hashajtók, a sáfrány, az anyarozs, meggyfagyókértea, kinin, ruta sabina gallyak, belladonna, kórisbogárnak porrá tört részei, majd vidékekenként más-más gyógyfüvek, gyökerek és egyéb vetéltető szerek. Ezek a szerek csak akkor ölik meg a magzatot, ha oly adagolásban veszik be, hogy az mérgezőleg hat az egész testre.

Akcióba lépnek a kenőasszonyok is. A méh izomzatának közvetlen ingerlésével szokták megindítani az időelőtti szűlést. Korai terbességnél a forró fürdők, irrigációk használata, a felül levő méhfeneknek a hasfalán át való masszázsa, a nehéz súlyemelés, a táncz — mind a magzat elvetelésére vezethet.

Mikor már ezek a torturák sem használnak, következik a magzatnak mütét utján helyileg való elbajtása. Itt már a méh anatómiai helyzetével ismerős bábák és orvosok kezei működnek. A mébelőbe szilárd tárgyat vezetnek be, mely ott szűlési ingert idéz elő — később megindul a vérzés — s azzal a magzat a méhből kiválik.

Bűnügyi nyomozásaink során a lefoglalt magzathajtásra alkalmas bűnjelek ma már valóságos gyűjteményszámba mennek. Nikkel orvosi műszerektől kezdve a kathéterig s hegyezett libatollig érdekes képet ad ez muzeumunkban. Akad még hegyezett tollszár is köztük. Primitív társa a hüvelybeli magfogóknak, kuretteknek, méhfeckendőknek, hüvelytapocczoknak és a többinek.

Magától értetődő, hogy a mindenképp alapos körütekintést igénylő nyomozás során a bűnjelek biztosítása is az első feladatok közé tartozik. A házkutatás nyomban megejtendő és annak során nemcsak a közvetlen, hanem összetett bizonyítékok szerzésére is súly helyezendő. Ime egy levél, összes helyesirási hibáival együtt, mely fontos bizonyítékszámba ment:

«Tiszelt téjsasson. Sziveskedjék minél előb felfúradni ő már mióta várja már nem tudja elkézbelni hogy miért nem jön talán keveseli — már volt orvosnál kapott porokat de nem használt más szűlésznőhöz nem akar mivel már önhez szokva van. Talán haragszik! hogy ha hajlandó akár mikor eljöhet ha a férje is ithon van mert tud felőle de minél előbb mert 23-ikán már 2 hon. azért olyan nyugtalan. Tisztelettel H. Józsefné.»

Egyáltalán a keresetszerű magzatelhajtásra a levelek, fejgyezések, postautalványok nagyon alkalmas bizonyítékok lehetnek. Az orvosoknál, szűlésznőknél gyakran foglalhatni továbbá házkutatások során a női termékenység meggátolására szolgáló szereket és készülékeket, pesszimókat (kaucsuksipkákat) és obturosokat (többnyire ezüstből s a megtermékenyítés meggátolására szín-

A világ legjobb harmonikái

orgonahanga, finom, 2 váltóval	9 korona
Csodás, 3 váltóval	11 " "
4 váltóval	14 " "

Arjegyzéket az összes hangszerekről ingyen küld

Mogyoróssy Gyula királyi szab. hangszergyár

Gramofon Csodásan erős, tiszta hangú beszelőjéig 30 K.

nagy «Union» szerkezettel 36 K. — Legszébb hanglemezek az összes dalok, zenék, operák, trófiás előadások stb. 2 kor. és 2 kor. 60 fl.

Budapest, Rákóczi-ut 71. szám.

Orosz foglyok Budapesten, a villányi-úti esatornút építik.

tén a méh szájának befedésére szolgálnak), melyeknek forgalombahozatalát az 50,981/1901. B. M. rendelet tiltja és kihágásnak minősíti. Az ilyen szerek lefoglalása is a gyanút támogató bizonyítéknul szolgálhat.

A siker, a cél érdekében, mely nemcsak egy a szóbanforgó bűncselekmény felderítését, hanem nagy közérdeket is szolgál, járjunk el egyáltalában mindig a legnagyobb körültekintéssel. Bár, az igazat megvallva, nem az üldöző, a megtorló eljárás az, mely a magzat-elhajtásnak divatos bűnét kiküszöbölheti. A megélhetésnek majd könnyebbé válása s az erkölcsi érzés megédzése, a háború után talán nagy Széchenyinknek még igazabbá vált igazságának, — *„oly kevesen vagyunk . . .”* felismerése lesz az, mely ha nem is szüntetheti meg teljesen, de legalább megenyhíti a gyermekáldástól való irtózást vagy legalább is fészengést.

Az állam, a társadalom is megteszi majd a maga idevágó intézkedéseit. Sok jel mutat arra, hogy szakítani fognak ama, a szent morál nevében gőgösködő előítélettel is, mely a törvényes és törvénytelen életfoganás között oly elijesztő különbségeket tesz. És eljön annak a felfogásnak ideje is, mely a régi világ nézeteit avatja fel aktuálissá, mely a meddőséget üldözte, s a szaporaságot, a gyermekáldást bátorította és oltalmazta.

Német tudósító a magyarok breszt-litovszki harcairól.

A «Berliner Tageblatt» tudósítója pompás leírását közli a breszt-litovszki harcoknak és az oda való bevonulásnak. A tudósításból érdekesnek tartjuk közölni az alábbi részeket:

Sűrű minden. Roham Breszt-litovszk ellen — behatolás az égő városba — huszonnégy óráig szakadatlan autózás — huszonkét óras vasutazás — főhadiszállás — ez a sűrűn váltakozó kép még mindig élénken él emlékezetemben. Magam előtt látom az árkok és sáncok mentén lefolyó szuronyharcot. A sebesülteket, a kiknek segélykiáltásai és pahaszos sóbajtásai a szurós drótakadályoktól elhatolnak hozzánk, az elesettek merev nyugalma, a végnélküli sorokban vonuló oszlopok, magyarok, galicziak, brandenburgiak, a kik a fölrobbantott vasuti hid megmaradt roncsain mennek keresztül a Bug vizén — mindez élénken előttem van. Még hallok a trétkoosik zörgését és látom a municziószekerek és mozgó konyháknak a ponton-hidon való átkelését. A bázetők fölött

magasan csap föl a lángoszlop, égnek a raktárak és kaszárnyák és a forró levegőjü lánoló utczákon keresztül nem birt autónk tovább haladni. Visszafordultunk és utunk a leégett pályaudvar mellett fölborult tehervagonok mellett, leölt állatok között vezetett el. A menekülő orosz szoldateszka fölgyújtotta a házakat és kirabolta a polgárok otthonait. A romok között egyetlen ember csatangol, a zsidó Perlesz, aki az ötvenötezer főnyi lakosságból egymaga maradt vissza az égő Breszt-litovszkban feleségével és három gyermekével. Egyes orosz katonák megadták magukat, valószínű, hogy őket azért hagyták vissza, hogy elvégezzék a gyújtogatás egyetlen művét. A romutczákon látom bevonulni a tizenkettedik és barminczkilenczedik császári és királyi hadosztályokat, az élén Kestranek és livnoi Hadffy tábornokokkal.

Csak 26-ikán reggel engedte át Breszt-litovszk parancsnoka Leymann tábornok a várat és a várost a gyújtogatóknak. Az erre vonatkozó parancs a megelőző napi bombázásnak volt az eredménye. Az osztrák-magyar tizenöt ccentiméteres ágyúk és a német buszonegyesek pompás belővést találtak. A kora reggeli órákban Hadffy tábornok barminczkilenczedik hadosztályának kilenczedik és tizenegyedik ezredei megtámadták a száznegyvennégyes művet, keresztülvágták a tizszeres drótakadályokat és egymásután elfoglalták a három sorban egymásmögött lévő lövészárkokat. A kilenczedik ezred első százada aknához jutott és ez megakadályozta a betonból készült erőd elfoglalását, a mit azonban csakhamar megkerülő manőverrel és szuronyharczczal mégis bevették a mieink.

Közben este lett és a cs. és kir. huszadik gyalogezred megtámadta a száznegyvennégyes erődöt. Daczára a drótakadályoknak és a mocsaras árkoknak, egyetlen rohammal sikerült ezt elfoglalniok, miután a halról csatlakozó tizenhatodik magyar honvédezred a mellék-művet kiürítve találta. Az oroszok itt már megelőzőleg is csak egy-egy századot hagytak vissza, a miből a mieink harmincz-negyven embert fogtak el. Leebuty mocsártüreltén egyidejűleg a buszonkettedik német hadtest nyomult előre az északnyugoti szakasz ellen és elfoglalása után behatolt az égő központi műbe. Egy magyar tiszt átuszta a Bugot és kitűzte a váron a zászlót. A magyar és osztrák katonák a folyón keresztül behatoltak a citadellába és a városba. Minden egyes erőd alatt betven-nyolczvan bilogamm ekrazit volt elhelyezve robbantásra készen. A vár védői attól félték, hogy a kapcsolás idő előtt fog bekövetkezni és ezért menekültek, míg az orosz aknások társaikra való tekintettel, baboztak az ekrazit fölrobbantásával. A gyors előretérés következtében óriási konzervkészletek maradtak sértetlen állapotban. Az ellenesség, néhány öreg úgyút leszámítva, az újabb készítményüket idejekorán elszállította. Az elesett oroszoknál magam is láttam amerikai Winchester-puskákat és japán municziót a szállító gyár felhíratá nélkül. A municziós ládákon japánul és oroszul ilyen czédulák voltak olvashatók: «Vigyázat! Neveltség előtt védendő!»

Orosz foglyok Budapesten, a villányi-úti csatornát építik.

A mikor Brestlitovszk felé utaztunkban Lublinban megállottunk, egy orosz repülő három bombát vetett az ottani pályaudvarra. Később arról értesültünk, hogy az ellenséges repülő másutt is leadta névjegyét, a mire őt német pilóta ellenintézkedés gyanánt Brestlitovszk pályaudvarát bombázta. A mikor repülőink bombái aláhullottak, délután félöt lehetett és ugyanekkor száznyszolvan ágyunk kezdte bombázni a száznegyvennégyes erődöt és a mögötte lévő két művet. A varsó-brestlitovszki vasuti töltés hosszában szürkületkor a kassai honvédek kúsztak előre. Rajvonalba ásták be magukat, majd pedig rohamlépésben előretörték és így fokozatosan mindig közelebb érkeztek az orosz drótakadályokhoz. A vasuti töltéstől jobbra német csapatok csatlakoztak hozzánk. Itt minden csöndes volt. Balra a másfél kilométer széles terepen a vasuti vonal és a Biala felé vezető országút között két honvédezred feküdt fronttal a Kobylany-erőd felé, a melynek felső karimája a horizonthoz simult. A vörösseszürke égboltozat felé csipkézett szélű tiszteres drótsövénnyel emelkedett fenyegetően, a mik mögött báromszoros sorban buzódtak el az orosz lövészárkok, a honnan gépfegyverek voltak belőve a vasuti töltés irányába. A golyók mintha fecskendőből lövelték volna, átütötték a blokkházak vastag falát. Este hét órakor hangzott el a rohamra hívó kürtjel. A fiatal századparancsnokok harsányan kiáltották embereiknek: Előre! Katonáink fölemelt ásókkal vetették magukat a drótsövényekre, a miket addig vagdosztak, a mig engedtek és a szétépett huzalok között rontottak be az első lövészárokból. Ebben a szempillantásban megnyílt a föld alattuk, detonáció reszkettette meg a földet. Egy kontaktakna robbant föl. Az erőd fölött zöld jelzőrakéták emelkednek a magasba és vakító fényoszlopok szántják keresztül-kasul a harszteret. A gépfegyverek és pusokák kattogásába a motoros ágyúk menydörgése vegyül. A fényoszlopok sugara megvilágít egy Zeppelin léghajót mely nagy ivben kering a vár fölött. A föld alatt, a hol a tartalékosok vannak és a hol a parancsnokok sípolása és az éles kürtjelzések közé »Éljen!« és »Hurra!« kiáltások törnek elő, mindenütt aknák robbannak. Hallani az emberek kiáltozását.

A magyar ezredek, miután valamennyi lövészároksort rohammal elfoglalták, arra kényezérültek, hogy megálljanak és beásták magukat az erőd ereszkedése előtt. Még mindig hallatszanak az aknák robbanásai. Az oroszok fölkészülnek a visszavonulásra és ezért fölrobbantják az erőd művek cementkazamattáit. Az országúttól balra a neusandezi gyalogezred nyomul előre. Az égboltozatot megjelent egy orosz Fabrmann-kétfedelű gép és bombákat dob le. Fekete füstfelhő sötétíti el a napvilágot. Az égő házak fojtogató hőségét terjesztenek. Szikrákat és megszeneszedett fadarahokot szór szét a szél. A mikor elérte a széles Bug folyót, valamennyi hid lángokban állott. Egyes meglepett oroszok ide-oda szaladgálnak. Egyszerre csak busz helyen is robbanászerűen levegőbe röpülnek körülöttünk a házak és ma-

gas lángoszlop csap ki belőlük. A czipadella egész komplexuma égni kezd. Az utcákon petroleumba mártott fáklyák hevernek, a mikkel az oroszok fölgyújtották a házakat. Az egyik parkban tizenhét darab vadonatúj busz centiméteres ágyúcsövet találtunk. Az élelmezési raktárban levő marbagulyást, borsót és más konzerveket petroleummal öntötték le, de nem volt idejük, hogy felgyujtsák. Két kilométernyire van innen Brestlitovszk városa. Elérjük a város legszélén álló »Hotel de Paris«. Minden ég körülöttünk. A szállodában nyitott zongora áll. Egyikünk leül melléje és német és magyar dalokat játszik rajta. A pinczében már kiütött a tűz és a tető is lángot fogott, úgy hogy gyors tempóban kell menekülnünk. Háztól-házig, utcából-utczába fut utánunk a tűz. Nincs egyetlen ember, a ki oltana, de hiszen úgylis minden fölösleges lett volna, mert a gyujtogatást alaposan előkészítették. Itt-ott kutyák vonitnak. Gyakran ki kell kerülni a házakat, mert a falak bedőléssel fenyegetnek. A füst sűrű és elviselhetetlen. Végül föllélegezhetünk egy kis kertben, a hová a lángnyelvek még nem értek el, itt áll Brestlitovszk egyetlen visszamaradt polgára, Perlesz Mózes kereskedő, a ki a kozákoknak odaadta egyetlen aranyóráját és ezzel megmentette házát a felgyujtástól. Pólyás gyermeke a kertben hőlcsőben alszik, két nagyobbacska gyermeke nyugodtan játszadozik, az anya sir. Távolból katonazene hangjai hallatszanak. A Badetzky-marsot játszik. Az osztrák-magyar csapatok bevonulnak a városba, a hol a brandenburgiakkal találkozunk. Délelőtt tizenegy órakor már pontonbidak állanak készen a Bugon és három órával később németek, osztrákok és magyarok füstön keresztül és lángoszlopok között vonulnak előre északkelet felé.

***

Ujfajta fegyverek.

A mikor nemrégiben a német hivatalos jelentésben volt alkalmunk olvasni, hogy tölgyfa busággal fölfegyverkezett oroszokat fogtak el, eszünkbe jutottak a barlanglakó ősemberek, a kiket gyermekkorunkban a képes természetrajzban szorgalmasan tanulmányoztunk. És nekünk úgy tetszett, hogy nem egészen a véletlen műve, hogy ezt a vizözönelőtti fegyvert éppen az oroszok használik, a kik egy régi szokást frissítettek föl vele, de a kik mégis eldicsekedhetnek, hogy rehabilitáltak egy fegyvert, melyet ebben a háborúban eddigelé még senki sem használt. Hasonló váddal illeték az angolok a németeket, azt állítván róluk, hogy a galicziai sikereiket a barbár görögtűznek köszönhetik, mely már ezer esztendeje, hogy kiment a divathól. Nem sokára rá, ismét azzal bozákodtak elő, hogy a németek aczélpalaczkokkal támadnak, melyekből süritett gáz ömlik ki. A gáz tűzétől az oroszok drótsövénye úgy elolvad, mint a hó a napsütésben. Az oroszok ugyan csak angol forrás szerint az isenzoji csatában radikálisabban szert használtak. Egyszerűen egy farka vad bikát

szabadították rá az osztrák és magyar drótsövényekre, melyek így elbáritották volna az akadályt a vitéz taliánok előtt, ha szerencsétlenségükre a lövőárkok nem lettek volna megszállva. Mert hogy a bika-támadás valamelyest lendített volna az olaszokon, arról még nem hallottunk semmit. A „Times” különben azt állítja, hogy a németek is állatokat visznek a harciba. Egy alkalommal állítólag láttak egy kövér ~~his~~ ebet, a mely rá sem hederítve a gránátzaporra, ide-oda futkosott az ellenséges állások közt. Az angolok megnehezteltek a kis kutyára s elhatározták, hogy elfogják. Némi csellel sikerült is ez nekik s akkor nem kis csodálkozásukra kiderült, hogy az ártatlan ebecske nem egyéb, mint a hunokkal atyafiságos közönséges kém. Az állat ugyanis bőre fölött egy más bőrt is viselt, azért látezott olyan föltűnően kövérnek. A két bőre között pedig a kis kutya a barbárok titkos jelentéseit vitte ide-oda. Az angolok erre dühükben etatarialiter agyonlőtték a kutyát. Igen jó védő — sőt harczieszköznek bizonyult különben ebben a háborúban a kézitusában az ásó. Az ember fekvő helyzetben a golyók ellen páncczának használhatja, vagy megvédeheti vele a tarkóját a srapnelek ellen. Ez esetben nincs szüksége aczélsisakra vagy pánczélsra, a mivel most a francziák akarják fölszerelni a katonáikat. Az olaszokról olvastuk, hogy ujabban homokzsákokat kötöttek a hátukra, hogy azok fölfogják a srapnellgolyókat. Milyen kellemetlen lehet azonban, ha egy golyó kilyukasztja a zsákot s a homok kifut belőle. Nem lehetetlen tehát, hogy egyszer majd azt olvassuk, hogy egy olasz alpesi vadászszereget a lövőárkokban eltemetett a homok. A francziákat, a mint mondják, idegessé tette a lövőárkokban való hosszú tartózkodás, a mint az a francia képviselő házban elhangzott indítványokból is kitetszik, melyek a katonákat a fronton eltöltött bizonyos idő múlva szabadságot kívánják. A mérges gázaktól többé nem kell félniök. Mert — miként a „Scientific American” jelenti — egy Kershav nevű ur egy önműködő legyezőt talált föl, mely a mérges gázt a barbárok arczába visszauzi. A legyezővel különben a legyeket is el lehet hessegetni, a mi most, a kánikulában, nem eléggé megbecsülendő dolog.

Talán hasznát lehetne venni a legyezőnek a repülőgépek nyilai ellen is, melyek tudvalevően szintén ennek a háborúnak a meglepetései közé tartoznak.

KÉPEINKHEZ.

Orosz foglyok Budapesten.

Mint a hadvezetőség legutóbb közhírré tette, már több százezerre rög azoknak az orosz foglyoknak a száma, akiket dicső seregeink a több mint egy év óta tartó háboru alatt elfogtak és az osztrák-magyar birodalom belsejében különféle helyeken felállított fogolytáborokban elszállásoltak.

Ennek a nagyszámu foglynak az elhelyezése és élelmezése óriási feladatot ró a hadvezetőségre. Hogy tehát az így felmerült kiadások egyrésze megtérüljön és hogy a foglyok ne unják el magokat a folytonos téletlenségben, nagyon sokat szétosztottak közülök különféle munkákra. Foglalkoztatják őket gazdasági-, gyári- és utépítési munkáknál, élelmiszer-üzemelnél, vágóhidaknál stb. úgy, hogy hazánk belső, a háborus területektől távolabb eső részében mindenütt találkozunk orosz fogoly munkásosztagokkal, sőt gazdálkodóknál elhelyezett kisebb csoportokkal is.

Igy került közülök pár száz főnyi csapat Budapestre is, ahol — mint a képeinkhez fűzött pár szó magyarázatból is kivehető — ezeknek egy része a Villányi-uti csatornát építi. Ezeken kívül orosz foglyokat dolgoztatnak még a vasutvonal javítási, vágóhídi és a főváros élelmiszer üzeménél való munkálatoknál. A harcztereken azonban, mint azt az orosz hadvezetőség hírszerint teszi, a mi hadvezetőségünk sohasem foglalkoztatta őket, legahibb olyan munkálatokkal nem, amelyek éle az ő honfitársaik ellen irányult volna.

És hát ezek a foglyok, akár hol is vannak alkalmazásban, általában igen jól érzik magukat. Dalolva mennek a munkába és ha csak a bánásmód emberséges, jó kedvvel végzik a teendőiket is. Esorok írója Budapesten úgyszólván naponta, de vidéken is több ízben volt már szemtanuja a munkába járó orosz foglyok jókedvű viselkedésének. Úgyszólván naponta szem- és fültanuja, amint a lakása előtt elhaladó fogoly munkásosztag szivhezszóló, melankólikus nótázásával felveri az utoza csendjét. Szomorú, zsolozsmaszerű dalok ezek s előadása hasonlatos a bucsujárók énekléséhez. Ezek között is van egy pár előénekes, akik a dal első sorait szólóban éneklék, míg a csoport többi tagja csak a refrainnél szól bele, de olyan ügyelmes összhanggal, mintha mindannyian képzett énekesek volnának. Így haladnak végig egyik kültekli nagy köruton mindenütt a bámuló gyerekek és nők sokaságától körülvéve, az egyik katonai laktanyában levő szállásukra és szinte észrevehető rajtuk, hogy lelkükből örülnek a helyzetüknek, mert mint egyik-másik ki is jelenti a beszédüket értő érdeklődőknek: rájuk nézve a háborúnak már vége van.

HIREK.

Okirati és nyilvános megdicsérés. Ambrus Gyula, m. kir. III. számu esendőrkörületbeli főhadnagy-számvivő, az ellenség előtt tanúsított kitünő szolgálataiért, a cs. és kir. 7. hadtest parancsnoka által okiratilag, a m. kir. 20. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka által pedig nyilvánosan megdicsértetett.

Adományok. A háboruban megvakult katonák számára Kőrödi István őrmester, keresdi őrsparancsnok gyűjtést indított, melynek eredményeként 25 koronát, Kugler János predeáli őrsbeli népfölkelő pedig 4 koro-

nát juttatott hozzánk. Az adományokat rendeltetési helyére küldöttük.

Renitens orosz hadifoglyok. A síófoki örskörlet-hez tartozó, Kiliti község határában fekvő síófoki halásztelepen szeptember hó 5-én 59 orosz hadifogoly Györfi Domokos őrségvezetőnek ellenszegült, őt lefegyverezni akarta. Györfi a síófoki őrsere fordult segélyért, mire Tantos János őrsvezető ez. őrmester a helyszínen nyomban szolgálatilag megjelent. Astafurow Ignat és Gotlieb Effel hadifoglyok az őrmesternek is ellenszegültek. Györfi őrmester a jelen volt polgári egyénnel Gottlieb hadifoglyot, mint aki a leghevesebb ellentállást fejtette ki, megfogatta, de ez a polgári egyénet magától ellökte és Tantos őrmesterre támadt, aki az előre bocsátott figyelmeztetésre nemcsak hogy a támadással fel nem hagyott, hanem a kezén volt guzlánczczal Tantos őrmester kezefejére ütött. Az őrmester kardot rántva, Gottlieb fejére egy vágást mért. Minthogy Gottlieb még ekkor sem hagyott fel támadásával, Tantos őrmester balkezére még egy vágást mért, mire Gottlieb összeesett. Az életveszélyesen sérült hadifogoly Tantos őrmester által az első segélyben részesítettet.

Jegyzés a hadikölcsönre. Kósa Gergely vodiczai örsbeli csendőr a hadikölcsönre 1300, majd 700, végül 1100, összesen tehát 3100 koronát jegyzett.

Helyreigazítás. Lapunk f. évi 36. számában «Gyermekeink neveltetése» című ezikk 5. bekezdésében a hivatkozott Rendeleti Közlöny évszáma nem 1915, hanem 1905.

KÜLÖNFÉLÉK.

A francia ujonczok tudatlansága. A francia ujonczokat minden évben megvizsgáztatják, hogy megismerjék iskolai képzettségüket. Vizsgát tesznek írásból, olvasásból, történelemből és földrajzból. Az eredmény 1913-ban nagyon szánalmas volt, mert az ujonczok óriási százaléka analfabéta volt, akik sem írni, sem olvasni nem tudtak. A múlt évi eredmény sem volt fényes. A 227,068 fiatal katonára közül 50,800-at kellett az ezrediskolába küldeni. Ezek közül 78,59 nem tudott sem írni, sem olvasni. A hadköteleseknek körülbelül egy negyede jön a katonasághoz olyan képzettséggel, aminő egy tíz éves gyereknek van, míg 3-5 százalék sem írni, sem olvasni nem tud.

Reklámbír a toborzás érdekében. A londoni «Evening News» folyó évi augusztus hetedik számában «A sors» cím alatt egy saját tudósítójától való Windsorból eredő hírt közöl, melyhen szó szerint ez foglalattik: — A windsori Szentháromság-székesegyház karénekeseinek sorai közül nyolcz fiatal énekes belépett a hadseregbe és elment a frontra. Ezek a hónapok óta tartó véres harcok közepette és a sok fáradtság és nélkülözés dacára is, mind élnek és a viszonyokhoz mérten jól is érzik magukat. A mióta pedig ezek elmentek, azóta három otthonmaradt fiatal karénekese megbalt. Ebből a hírből első olvasásra kiérezhető a reklám, mely a verbuválást kívánja előmozdítani és szolgálni, mikor azt mondja, hogy a fronton jó és könnyű az élet és biztosabb is, mint otthon. Hiába, minden eszköz jó és megengedett a toborzás érdekében.

Az olasz király, mint csodadoktor. Egyik nápolyi újság közölte a következő esetet: Sinatra olasz gyalog-

sági altiszt sebesülten kórházba került és ott a gyógykezelés közben egyszerre teljesen megnémult. Az olasz király a mikor meglátogatta a kórházat, csodálkozva értesült a különös esetről. A beteg ágyához lépett s ime, mi történt: a megnémult ember hirtelen visszanyerte beszédképességét s hangosan felkiáltott: Éljen a király! Győzünk! — A párisi «Gaulois» átvette a hírt az említett nápolyi újságból s szövetségi büség ellenére is gúnyt űz belőle és a következő megjegyzést fűzte a hírhez: «Ha az olasz király tekintetének ilyen csodálatos gyogyereje van, tehetne nálunk, Franciaországban is néhány kórházlátogatást».

A bialisztoki bölények. A bialisztoki híres bölények immár a mi hadvidékünk körzetébe kerültek. Ismeretes, hogy ezeket az utolsó európai vadbivalyokat — mint a hogy olykor azokat tévesen nevezik — a bjalovjesi és bialisztoki erdőségekben külön vadaskertekben tenyésztik. Földrészünknek ezek a legnagyobb szárazföldi állatai egykor egész Középeurópában, Magyarország és Németország erdeiben is otthonosak voltak; utolsó menedékükre azonban mostanság csak Litvánia mocsaras vidékének vadaserdeiben leltek. Ott rejtőzködnek most megközelíthetetlen mélyein egy tölgyes, bükkös, fenyves óriás erdőnek, a melyet feneketlen mocsarak és sáros zombékos ingoványok hálóznak át. Brinken főerdőmester 1826-ban akkora bölényt ejtett el, a melynek súlya 11 és fél mázsa volt. A bjalovjesi erdőkben 1830-ban még 711 darab bölény élt. Ugyanebben az erdőben egy obeliszk is áll, a mely német és lengyel nyelven megörökíti Frigyes Ágostnak egy nagy vadászata történetét. Ezen a vadászaton negyvenkét «bivaly» (bölény) és 43 szarvas került terítékre. Bárány Herberstein Zsigmond osztrák követ pedig «Az orosz viszonyokról való közlések» című latin nyelven írott könyvében elbeszéli, hogy Zsigmond Ágost lengyel király két magához hasonlóan hatalmas termetű emberrel kényelmesen elült egy ilyen bölénynek a két szarva között. Itt alighanem az ősbölény koponyájáról van szó s így ez az adata aligha vonatkozik a litvániai máig is élő bölényekre. Lenz Otmár közli ezt az adatot, de hozzáfűzi, hogy Herberstein aligha tudott különbséget tenni a bölény és az ősbölény közt, a melynek ivadéjai akkoriban még elvetéten találhatók voltak Lengyelország őserdeiben. A mazurok ezt «Thuru»-nak nevezték, a bölényt azonban «Subers»-nek, vagy «Lubers»-nek. Poroszországban állítólag 1595-ben egy vadbivalyt (bölényt?) ejtettek el, a mely többet nyomott 19 mázsanál. Pallasnak, a Berlinből származó elismert orosz természettudósának állítása szerint 1811-ben még Moldovában, a mai Romániában is akadt bölény. A fentebb említett bjalovjesi erdőkben a melyek 1224 négyzetkilométernyi kiterjedésűek, mintegy nyolczvan ott letelepült család látja el a vadóri szolgálatot s ezeknek valamiféle katonai szervezetük van. Más száz család pedig a szénát termelő tágas réteken a bölények számára. Annakelőtte súlyos testi büntetéssel sújtották egy bölény elejtését, ma azonban csak 150 rubel pénzbírságba kerül. Most aztán ágyúk bömbölnek ezek fölött az ősvadaserdők fölött. És a császár bölényei bámészkodva szegik föl fejüket a legelőről, hogy ki meri az ő kihaltuk békés csendjét bűntetlenül zavarni. Ám a császár ez idő szerint messzi van...

Talányok megfejtése: Lapunk az évi 36. számában közölt fejtörők helyes megfejtése: képtalány: «Hol derűben folynak a napok, ott az élet». — Számatalány: «A férfi 50, a nő 35 éves». — Szótalány: «Bé». — A beküldött 122 megfejtés közül mind a hármát egy sem fejtette meg helyesen.

Szerkesztői üzenetek.

Volt csendőr. A csendőrségnél teljesítendő népfelkeltési szolgálattal tekintetében a volt csendőrök egyenlő elbírálás alá esnek a nyugállományú csendőrökkel, tehát a népfelkeltési minőségben csendőrségi szolgálatra már beosztva levő volt csendőrök, e szolgálatukban továbbra is megmaradnak. A küldött bélyegeket lapunk javára bevételentük.

V. B. I. I. Nincsen igaza, mivel a leírt esetben hiányzik a legfontosabb kellék: a rava-sz fendorráttal történt tévélésbevités tényálladéka, amelyet még a Btkv. 334. §-a is megkíván. Az adósnak az általánosan használt biztatása, hogy majd fizetnek, nem tévedésbevités.

Szerény. Kérdését illetően, a csendőrsők közgazdálkodásának vezetésére vonatkozó határozatok (Cs. -20) III. fejezet 9. pontja világos rendelkezéseket tartalmaz. A következő 10. pont értelmében a vagyonrésznek a távozás és a bevonulás időpontjában mutatózó becsléskülönbözete, be- illetve kifutás által kiegyenlítendő.

1881. I. 1. Olvassa el lapunk folyó évi 32. számában közölt cikket. 2. A behívás behívójeggyel történik, hogy mikor, még nem tudjuk. Jelentkezésének csak abban az esetben lehet esetleg eredménye, ha az 1912. év utáni időben nyugdíjaztatott. A kérvényt a honvédelmi miniszter urhoz kell címezni és beküldeni.

B. I. A 3. osztályú legénységi katonai szolgálati jelre a fegyveres erő (csendőrség) állományába tartozó mindazon egyéneknek igényük van, kik a tényleges állományban teljes 6 évet szolgáltak. A szolgálati idő megszakítása a szolgálati jelre való igényt nem befolyásolja.

Huvasi. Szolgálaton kívül, polgári egyénekekkel való magán-érintkezésben, a csendőrra nézve is ugyanazok a társadalmi szokások és kötelezettségek mérvadások, mint amelyek minden művelt polgári egyénre nézve fennállnak. Ezek szerint magánlakásba szolgálaton kívül történő belépés alkalmával sapkáját levéve koszon.

108. 1. Adott esetben, ha a szándék, amely az illetőt eszelekményének okrovetésére készítette, a Btkv. 374. §-ában felsorolt okok valamelyikére irányult: bűnpártolás, 2. Rendszertint nem, mivel nem minden esetben valószínűsíthető.

Kütf. 1. és 2. Kérvényét közvetlenül is benyújthatja ugyan, de mivel a szárnyparancsnokságnál levő személyi és erkölcsi okmányaira feltétlen szükség van, a kérvényt e csésből előjáró parancsnokságához küldik vissza. 3. A behígyminiszterium határrendőrségi osztályához.

158. Szolgálati időre való tekintet nélkül azok, akik képeségeiknél és minőségükükénél fogva reményt nyújtanak arra, hogy az altiszt vizsga következményeinek megfeleljenek.

T. J. Nem, mivel a külvizségek a háború alatt szünetelnek.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározás:

Ő császári és apostoli királyi Felsége folyó évi augusztus hó 13-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben adományozni méltóztatott:

a hadilészitményes 3. osztályú katonai érdemkeresztet:
az ellenség előtt teljesített kitünő szolgálatainak elismeréséül:

Bárá Gyula, csendőrezredesnek

Ő császári és apostoli királyi Felsége folyó évi aug. hó 13-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben adományozni méltóztatott:

a koronás ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján:

az ellenség előtt teljesített különösen kötelességű szolgálataiknak elismeréséül:

Szakáll Barnabás, III.

Kozák János.

Oberbüchler Ferencz és

Kupecz Márton, IV. csendőrkerületbeli,

Mruzik János és

Plavszity György, a 41. honvéd gyaloghadosztálynál beosztott csendőr őrmestereknek,

Pándy Gyula és

Erdei József, IV. csendőrkerületbeli őrsvezető ezimzetes őrmestereknek,

Szűcs Lajos II. és

Bartók József, III.,

Borogyi György, IV.,

Kardos István, V. és

Szakáll Károly, VIII. csendőrkerületbeli ezimzetes őrmestereknek;

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztése.

Előlegek értékpapírokra. Családi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.

☐☐☐ Telefon 153—44. szám. ☐☐☐

Alaptőke 2.000,000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Sorsjegyeknek részletre és készpénzért való eladása.

Előlegként betéteket takarékpénztári könyvecskére 1. Oly (takarékelvétel) után, melyeket hat hónapi felmondási idő lefordése mellett helyeznek el intézetünkél, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadólevonásával.) 2. Oly takarékelvétel után, melyet a betető az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem köti, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával.)

Előlegként nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattétel mellett Utalványok, intézvények és chequek beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával Veszünk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

az ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján:

hasonló alkalmából:

Nyisztor János és

Szlikfa, II. csendőrkerületbeli címzetes szakaszvezetőknek,

Nagy József II. és

Pura Tivadar, IV. csendőrkerületi csendőröknek.

Adományoztatott:

a cs. és kir. hadsereg-főparancsnokság által:

az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásuk elismerésül:

az arany vitézségi érem:

Horváth József csendőr törzsőrmesternek, beosztva a cs. és kir. 69. gyalogezredhez:

az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásuk elismerésül:

a 2. osztályú ezüst vitézségi érem:

Kornet Ferencz József, VI.,

Ábrahám György és

Tusku János, II. számú csendőr kerületbeli csendőröknek.

Kineveztetett:

A m. kir. belügyminiszter ural egyetértőleg:

1915. évi július hó 1-ével:

csendőrijárásőrmesterré:

Horko József őrmester, a VI. számú csendőrkerület állományában.

Okiratilag megdicsértett:

a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője által:

Réti József, IV. sz. csendőr kerületbeli járásőrmester, az 1915. évi május hó 9-én délután negyed 10 órakor kiűtött tűzvész alkalmával, három emberéletnek a biztos tűzhaláltól, testi épsége veszélyeztetésével, hátor, önfeláldozó és férfiasan elszánt módon való megmentéséért.

Járásvezetői jelvénynyel elláttattak.

a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:

Kalocsai József, Jánó Imre, Pábli János, Hart József, Soos János, Vanek Ferencz, Kósa Károly, Nagy Agoston, Szalai Imre II., Baran János, Szabó Ferencz II., Tunega Mihály és Jakubicska Kálmán csendőrök.

Házasságra lépett:

a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:

Hir János, egy év tartamára ideiglenes nyugállományú csendőr, Liber Katalinnal, 1915. évi augusztus hó 31-én, Magyarhertolden.

SZÁNTÓ JÓZSEF

gépáruháza 17 év óta létezik Szegeden, a városi bérpalotában

Képes nagy árjegyzékem díjtalanul küldöm.

Képes nagy árjegyzékem díjtalanul küldöm.

Egyedül nálam kaphatók a Helical, Premier, Postilion, Britania, Eska és saját összeállítású legkedveltebb hegyikerékpárok. E gépekből hadseregünk részére is szállítottam. Pathé tünékküli beszélőgépek, lemezek és varrógépek óriási választékban, kedvező részletfizetésre is.

Várnay és Fia, Budapest, VI., Gyár-utca 26.

Nyomatványok

Sapkák

Keztyük

Kardbojt

Celluloid kezelő és nyakravaló

Czipókrém

Fegyversír

Boroótváló készlet

6, 10 és 20 éves szolgálati kereszt stb. stb.

Nagyvárad, Ralikovszki-ut 24. Szeged, Kárász-u. 9.

Vitézségi éremszalagok raktáron vannak.

Mindennemű felszerelési tárgyak
dus raktára olcsó árral.

Nyári szürke és fehér czérnakeztyük nagy választékban olcsó árban kaphatók.